

کودکان و اخبار حوادث

در دنیای امروز، کودکان بیش از هر زمان دیگری در معرض اخبار، تصاویر و روایت‌های متنوع، و اغلب خشونت‌آمیز قرار دارند. آن‌ها از سنین پایین، چه به صورت مستقیم و چه غیرمستقیم، با اخبار مربوط به فجایع انسانی، جنگ‌ها، مرگ و حوادث تلخ مواجه می‌شوند. رشد سریع رسانه‌ها، گسترش شبکه‌های اجتماعی، دسترسی آسان به گوشی‌های هوشمند و ضعف نظام‌های نظارتی، باعث شده است که حتی خردسالان نیز نتوانند از این محتواها دور بمانند.

اگرچه بزرگسالان ممکن است این اخبار را بخشی از واقعیت‌های روزمره تلقی کنند، اما برای کودکان، چنین مواجهاتی می‌تواند پیامدهای روانی، اجتماعی و حتی جسمی جدی به دنبال داشته باشد؛ پیامدهایی که روند رشد و شکوفایی آن‌ها را به صورت بنیادین تحت تأثیر قرار می‌دهد.

تأثیرات روانی اخبار منفی بر ذهن کودک

دوران کودکی مرحله‌ای حساس در شکل‌گیری هویت، ساختار روانی، هیجانات و مهارت‌های اجتماعی انسان است. ذهن کودک در این دوران همچون صفحه‌ای سفید و تأثیرپذیر است که هر تصویر یا روایت منفی می‌تواند رد پای ماندگار در آن بر جای بگذارد. بر اساس یافته‌های روان‌شناسی تحولی، قرار گرفتن مکرر در معرض خشونت، خون‌ریزی یا اخبار مرگ، موجب افزایش اضطراب، ترس‌های بیمارگونه، اختلالات خواب، انزوا، پرخاشگری و حتی افسردگی در کودکان می‌شود.

مسئولیت‌های حقوقی و اخلاقی خانواده‌ها و دولت‌ها

بر اساس ماده ۱۹ کنوانسیون حقوق کودک، دولت‌ها موظف‌اند تدابیر لازم را برای محافظت از کودکان در برابر هر نوع خشونت یا بدرفتاری به کار گیرند. همچنین، ماده ۲۴ این کنوانسیون، بر «حق کودک بر سلامت روان» به عنوان بخشی از حق سلامت کلی تأکید دارد. خانواده‌ها نیز، به عنوان نخستین نهاد حمایتی کودک، موظف‌اند محیطی امن، آرام و حمایتگر فراهم کنند، فرزندان خود را از مواجهه زودهنگام با اخبار مخرب دور نگه دارند و مهارت‌های لازم برای درک و مدیریت بحران‌ها را به آن‌ها بیاموزند.

نقش رسانه‌ها و مسئولیت‌های اخلاقی آن‌ها

رسانه‌ها نقش پررنگی در شکل‌دهی به فضای روانی و ذهنی جامعه، به ویژه کودکان، ایفا می‌کنند. پایبندی به اصول اخلاقی رسانه‌ای، به ویژه اصل «کاهش آسیب»، ایجاب می‌کند که هنگام تولید و انتشار محتوا، توجه ویژه‌ای به گروه‌های آسیب‌پذیر، از جمله کودکان، صورت گیرد. پخش تصاویر خشن بدون هشدار یا اعمال محدودیت سنی، مصداق نقض سلامت روانی کودکان است. کشورهای پیشرو با تدوین دستورالعمل‌های دقیق، تلاش کرده‌اند تا مرز میان محتوای مناسب و مضر برای کودکان را مشخص کنند. اما در بسیاری از کشورها، از جمله ایران، این خلأ قانونی و سیاست‌گذاری همچنان وجود دارد.

پیامدهای اجتماعی و بین‌نسلی بی‌توجهی به سلامت روان کودک

نادیده گرفتن سلامت روانی کودکان، تنها آسیبی فردی نیست، بلکه پیامدهای گسترده‌ای در سطح جامعه و آینده یک کشور خواهد داشت. کودکانی که به طور مکرر با تصاویر ترسناک و اخبار خشونت‌آمیز مواجه می‌شوند، ممکن است در بزرگسالی به افرادی مضطرب، منزوی، بی‌اعتماد یا حتی پرخاشگر تبدیل شوند. چنین آسیب‌هایی بنیان‌های مشارکت اجتماعی، اخلاق جمعی و سرمایه اجتماعی را سست کرده و در بلندمدت، زمینه‌ساز گسترش آسیب‌های اجتماعی و افزایش ناهنجاری‌ها می‌شوند.

راهکارهای پیشنهادی برای پیشگیری و مقابله

برای مقابله با این بحران روانی، مجموعه‌ای از اقدامات فوری و میان‌مدت پیشنهاد می‌شود:

1. آموزش خانواده‌ها: ارتقای آگاهی والدین در حوزه سواد رسانه‌ای، گفت‌وگو با کودک و روش‌های غربال محتوای ناسالم.

2. تدوین قوانین شفاف: وضع مقررات سخت‌گیرانه برای کنترل انتشار تصاویر خشن، همراه با ضمانت اجرایی مؤثر.
3. افزایش سواد رسانه‌ای در مدارس: آموزش مهارت تفکیک واقعیت از ساختگی و مدیریت هیجانات در قالب کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی.
4. نظارت تخصصی بر رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی: اعمال نظارت پیشگیرانه بر پلتفرم‌هایی که کودکان بیشتر با آن‌ها در تماس هستند.
5. توسعه خدمات سلامت روان: فراهم کردن دسترسی گسترده به مشاوره‌های روان‌شناختی و خدمات حمایتی در مدارس و مراکز درمانی.

یک مسئولیت جمعی

حفظ سلامت روانی کودکان، انتخاب نیست؛ وظیفه‌ای مشترک و الزامی برای خانواده‌ها، دولت‌ها، رسانه‌ها و تمام جامعه است. اگر خواهان نسلی آینده‌ساز، خلاق و متعادل هستیم، باید از امروز برای سلامت روانی کودکان سرمایه‌گذاری کنیم. در جهانی که تصاویر و اخبار تلخ هر لحظه در حال انتشار است، مراقبت از روان حساس کودکان، مسئولیتی انسانی و حقوقی است که بی‌توجهی به آن، آسیب‌های جبران‌ناپذیری برای جامعه در پی خواهد داشت. این یادداشت نه فقط هشدار جدی، بلکه دعوتی است به بازاندیشی عمیق در سیاست‌گذاری‌ها، آموزش‌ها و مسئولیت‌های جمعی ما در برابر آینده فردای جامعه: کودکان.

منبع: [ایرنا](#)

نویسنده : سید علی مدد زیدی، تاریخ ارسال : یکشنبه 29 تیر 1404 ساعت 2:18 بعد از ظهر